Gemeente Sittard-Geleen

Aan: de leden van de Gemeenteraad van Sittard-Geleen
Van: wethouder Leon Geilen
Datum: 01-07-2021
Betreft: Reactie op notitie SPA en beantwoording technische vragen Raadsbegeleidingsgroep Duurzame Accommodaties d.d. 17 juni 2021 naar aanleiding van voorstel uitbreiding basisschool de Leeuwerik / aanpassing gemeenschapshuis 't Klaverblad

---

Aanleiding

Basisschool de Leeuwerik is gevestigd in een schoolgebouw dat is gerealiseerd onder bouwheerschap van het schoolbestuur stichting Triade en in 2009 in gebruik is genomen. Het schoolgebouw bestond aanvankelijk uit 10 lesruimtes, een peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang (bso), een kinderdagverblijf en een gymzaal. Het totale complex is juridisch eigendom van Triade.

Door daling van het leerlingenaantal en een wijziging in het aanbod van kinderopvang heeft in 2015 in het gebouw een herschikking van voorzieningen plaatsgevonden. In overleg met het stichtingsbestuur van gemeenschapshuis ’t Klaverblad en de gemeente is de ruimte van het kinderdagverblijf onder bouwheerschap van Triade omgebouwd tot een gemeenschapsvoorziening. De kindfuncties zijn verplaatst naar de begane grond van de basisschool. Hierdoor beschikt de school nog over 9 lesruimtes. Triade is nog steeds juridisch eigenaar van het complete complex, inclusief het gemeenschapshuis.

Na de aanvankelijke daling is het leerlingenaantal van basisschool de Leeuwerik weer gaan stijgen. Dit blijkt uit het volgende overzicht:

Jaar	**2006**	**2011**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Leerlingen	225	204	208	212	217	215	231	244
Lesruimtes	10	9	9	9	9	9	10	10
BVO		1226	1246	1266	1292	1281	1362	1427

Op grond van een recente leerlingenprognose, die in opdracht van de gemeente is opgesteld, wordt voor de komende jaren de volgende ruimtebehoefte voorzien:

Jaar	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2030**	**2035**
Leerlingen	250	248	244	245	250	247	240	231
Lesruimtes	11	10	10	10	11	10	10	10
BVO	1458	1447	1427	1432	1458	1442	1412	1397

Een leerlingenprognose die in opdracht van Triade is opgesteld gaat er zelfs van uit dat de school de komende jaren in ieder geval 11 lesruimtes nodig heeft, en de ruimtebehoefte vanaf 2024 zelfs verder zou groeien tot 12 lesruimtes:

Jaar	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Leerlingen	256	255	261	274	287	292
Lesruimtes	11	11	11	12	12	12
BVO	1488	1483	1513	1578	1613	1669

Deze ontwikkeling was voor Stichting Triade aanleiding om voor het Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2022 een aanvraag in te dienen voor uitbreiding van basisschool de Leeuwerik met twee lesruimtes.

Op grond van artikel A.3.1, Bijlage I van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Sittard-Geleen 2015 is de noodzaak van het uitbreiden van een schoolgebouw aanwezig als:

a. de overeenkomstig bijlage III, deel A, vastgestelde capaciteit van een schoolgebouw kleiner is dan de overeenkomstig bijlage III, deel B, vastgestelde ruimtebehoefte en het verschil tussen de capaciteit en de ruimtebehoefte voor een school voor basisonderwijs*,* een speciale school voor basisonderwijs, of een school voor speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs of een voortgezet onderwijs*,* gelijk of groter is dan de drempelwaarde, bedoeld in Bijlage III, deel C, en
b. daarnaast:
    1°. als het een voor blijvend gebruik bestemde voorziening betreft een overeenkomstig bijlage II opgestelde prognose aantoont dat dit aantal leerlingen gedurende minstens vijftien jaar kunnen worden verwacht,
    2°. als het een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening betreft een overeenkomstig bijlage II opgestelde prognose aantoont dat dit aantal leerlingen gedurende minstens vier jaar aanwezig zijn of kunnen worden verwacht, of
    3°. de prognose op basis van de laatste teldatum voor het indienen van de aanvraag aantoont dat het aantal leerlingen dat aanwezig is niet voor ten hoogste vier jaar binnen het gebouw of de gebouwen kunnen worden gehuisvest, en
c. geen gebouw beschikbaar is of komt dat geschikt is of geschikt te maken is als passende huisvesting voor de school, en
d. het onmogelijk is om door medegebruik een passende huisvesting voor de school te realiseren.

Uit beoordeling van de aanvraag is het volgende gebleken:

Ad. a. basisschool de Leeuwerik heeft een bruto vloeroppervlakte van ongeveer 1.200 m2 en een capaciteit van 9 lesruimtes. De school heeft behoefte aan tenminste 11 lesruimtes. De aanvullende ruimtebehoefte is groter dan de drempelwaarde van 55 m2 (blijvende voorziening), genoemd in artikel C.1.2 van Bijlage III van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Sittard-Geleen 2015.

Ad. b. uit de leerlingenprognoses blijkt basisschool de Leeuwerik langer dan 15 jaar behoefte heeft aan 10 lesruimtes, en daarenboven gedurende een langere periode tenminste 11 lesruimtes nodig zal hebben. De aanvullende ruimtebehoefte is nodig voor een periode van langer dan vier jaar en kan niet inpandig worden opgevangen.

Ad. c. binnen een acceptabele afstand is of komt geen gebouw beschikbaar dat geschikt is of te maken is als passende aanvullende huisvesting voor basisschool de Leeuwerik.

Ad. d. Het ruimtegebrek van basisschool de Leeuwerik kan niet worden opgelost door verwijzing naar leegstand van andere nabijgelegen basisscholen. Op grond van artikel 1.1,Bijlage VI, Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Sittard-Geleen 2015 zijn de volgende criteria voor medegebruik opgenomen:

1.1 Basisonderwijs

Bij medegebruik ten behoeve van het basisonderwijs worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

a Medegebruik van basisscholen is mogelijk binnen een straal van 1000 meter.
b Voor medegebruik moet een verkeersveilige route beschikbaar zijn.
c Zijn de voorwaarden onder a en b niet voorhanden dan is alleen medegebruik mogelijk indien vervoer geregeld wordt (voor rekening gemeente).
d Medegebruik van speciale scholen voor basis- en voorgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs is niet gewenst.
e Medegebruik van andere beschikbare geschikte ruimte, niet zijnde scholen voor basisonderwijs, is mogelijk indien gelegen binnen een straal van 800 meter.

Indien nodig en ruimte beschikbaar kan

	de basisschool:	**medegebruik maken van de basisschool/scholen:**
…	…	…
5	De Leeuwerik	De Lemborgh
…	…	…

De enige school die op grond van Bijlage VI in aanmerking komt voor medegebruik is basisschool de Lemborgh. Omdat ook deze school geconfronteerd wordt met ruimtegebrek, is medegebruik van deze locatie door basisschool de Leeuwerik niet mogelijk. Medegebruik van andere scholen is op grond van het afstandscriterium en Bijlage VI niet mogelijk.

Op grond van deze beoordeling komt basisschool de Leeuwerik in aanmerking voor uitbreiding met twee lesruimtes, waarvan tenminste 1 in een permanente bouwaard. Op basis van het huidige leerlingenaantal en de recente instroom van het aantal 4-jarigen moet er rekening mee worden gehouden dat de school gedurende een substantiële periode (8 jaar) behoefte zal hebben aan tenminste 11 lesruimtes.

Uitbreiding
Triade heeft onderzoek gedaan naar de wijze waarop basisschool de Leeuwerik zou kunnen worden uitgebreid. Hieruit is het volgende gebleken:

- voor plaatsing van semi-permanente huisvesting is de beschikbare ruimte rondom de school (m.n. speelplaats) te klein. Bovendien zijn er geen aansluitingen voor water en elektriciteit, en zou de aanleg hiervan leiden tot aanzienlijke meerkosten;
- medegebruik van de ruimte die momenteel in gebruik is bij de peuter- en kinderopvang is niet mogelijk. De kindfuncties zijn in samenspraak met de gemeente inpandig verhuisd vanwege de huisvesting van het Klaverblad. Daarnaast zijn in de directe omgeving geen alternatieve huisvestingsmogelijkheden voorhanden voor de peuter- en kinderopvang. Gescheiden huisvesting zou ook ten koste gaan van de inhoudelijke samenwerking;
- ook gedeeld gebruik van de zaal van Het Klaverblad is geen oplossing. Dit zou de gebruiksmogelijkheden van het gemeenschapshuis te zeer beperken en is ruimtelijk niet haalbaar. Wel zou hier één lesruimte kunnen worden gecreëerd, doch dit is niet toereikend om te voorzien in de ruimtebehoefte van de school.

Op basis hiervan heeft Triade als juridisch eigenaar van het gebouw het voornemen kenbaar gemaakt de uitbreiding van basisschool de Leeuwerik te realiseren in de vorm van een permanente uitbreiding van het schoolgebouw, conform voorliggend bouwplan.

Kosten
Op grond van de leerlingenprognoses kan worden onderbouwd dat basisschool de Leeuwerik in aanmerking komt voor uitbreiding met 1 permanente en 1 semi-permanente lesruimte. De actuele normvergoeding voor een dergelijke uitbreiding bedraagt € 321.870. Uit een kostencalculatie bleek echter dat de bouwkosten van het eerste ontwerp aanzienlijk hoger uitvallen (€ 455.273). Daarnaast ontstond discussie over het toekomstperspectief van Het Klaverblad, in relatie tot de Toekomstvisie Duurzame Accommodaties, waarin voor het gemeenschapshuis de status van ontmoetingsplek is voorzien.

Daarom is een nieuw ontwerp opgesteld, dat beperkter van omvang is maar anderzijds de mogelijkheid biedt voor efficiënter en multifunctioneler ruimtegebruik. Dit heeft geresulteerd in een nieuw bouwplan, waarin de uitbreiding beperkt kon blijven tot één lesruimte voor de school, en een tweede ruimte voor Het Klaverblad ten behoeve van opslag van instrumenten en materialen. Hierdoor kan het tweede klaslokaal voor de school worden gerealiseerd in de

huidige twee opslagruimtes van het gemeenschapshuis. Dit ontwerp is besproken met basisschool de Leeuwerik en Het Klaverblad. Op verzoek van het stichtingsbestuur is de tweede ruimte voor het gemeenschapshuis uitgebreid, met name voor opslag van materialen en instrumenten.

Door de uitbreiding van het gebouw te beperken blijft de kans op leegstand op termijn – bij daling van het leerlingenaantal en/of wijziging in de activiteiten van het gemeenschapshuis - beperkt. Dit ontwerp is inmiddels door de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK) geaccordeerd. De kosten van deze uitbreiding bedragen € 370.602. Hiermee zijn de kosten weliswaar hoger dan de normvergoeding waarop de school normatief aanspraak kan maken, maar ook beduidend lager dan de kosten van het aanvankelijke ontwerp en de normatieve vergoeding voor een uitbreiding van twee lesruimtes in een permanente bouwaard (€ 472.885). Bovendien kunnen de extra ruimtes multifunctioneel worden gebruikt.

Vrijheid van schoolkeuze
Diverse gemeenten hebben het initiatief genomen om met scholen afspraken te maken over enige vorm van spreidingsbeleid. Deze afspraken zijn niet afdwingbaar, de wet biedt hiertoe geen mogelijkheid. Ouders hebben altijd vrijheid van schoolkeuze.

Reactie notitie SPA
SPA stelt dat uit het door de fractie uitgevoerde onderzoek over de ontwikkeling van het primaire onderwijs en de demografische ontwikkeling in Sittard-Geleen blijkt dat:

a) Het aantal inwoners alsmede het aantal kinderen van 4 tot 12 jaar van Einighausen en Guttecoven sinds 1998 en ook sinds de bouw van de accommodatie zodanig flink is afgenomen dat de school meer dan voldoende leslokalen ter beschikking heeft en in de toekomst zal hebben om alle kinderen uit beide kerkdorpen les te kunnen geven.
b) Het aantal kinderen in de nabij gelegen kernen en wijken zodanig gedaald is dat de daar gelegen scholen gemakkelijk kunnen voorzien in gelijksoortig onderwijs en er geen noodzaak is om elders naar school te gaan.
c) De school De Leeuwerik sinds 2015 gemiddeld ‘nationaal gemiddeld’ blijkt te scoren bij de Cito-eindtoets terwijl er meerdere scholen in de nabijheid zijn die ‘nationaal hoog tot zeer hoog’ scoren.
d) Het leerlingenaantal van de school De Leeuwerik vanaf 2012 hoofdzakelijk groeide vanwege de toename van het aantal leerlingen uit Lindenheuvel en De Haese/Dassenkuil terwijl ook het aantal kinderen van elders verdrievoudigde.
e) Een verdere afname van het aantal schoolgaande kinderen in Sittard-Geleen en ook in Einighausen, Guttecoven en Lindenheuvel de komende jaren zal plaatsvinden waardoor een afname van het aantal leerlingen op de school De Leeuwerik zeker niet valt uit te sluiten.

Daarom is SPA van mening dat structurele uitbreiding van het aantal leslokalen (op zijn minst) onverstandig is en dat het verslechteren van de maatschappelijke gebruiksmogelijkheden van ’t Klaverblad onaanvaardbaar is mede omdat meerdere lokaliteiten in Einighausen recentelijk verdwenen zijn en de huidige omvang van de voor het gemeenschapshuis ter beschikking staande ruimten de groei van enkele verenigingen reeds beperkt.

In reactie hierop kan het volgende worden gesteld:
Ad. a. Voor de beoordeling van de ruimtebehoefte van een school is het feitelijk en geprognosticeerde leerlingenaantal bepalend, niet de basisgeneratie van schoolgaande kinderen in de wijk of het dorp waar betreffende school is gevestigd.
Ad. b. Op grond van de grondwettelijk bepaalde vrijheid van onderwijs hebben ouders uiteindelijk altijd de vrijheid van schoolkeuze.

Ad. c. De beslissing of en in hoeverre de score van de Cito-eindtoets een rol speelt bij de schoolkeuze is voorbehouden aan de ouders. Dit is in ieder geval geen criterium voor de gemeente bij de beoordeling van een aanvraag om enige huisvestingsvoorziening.
Ad. d. De conclusie dat de groei van het leerlingenaantal van basisschool de Leeuwerik wordt veroorzaakt door leerlingen afkomstig zijn van buiten de kernen Einighausen en Guttecoven is niet relevant voor de beoordeling van de aanvraag om uitbreiding van de school.
Ad. e. Op grond van het feitelijk aantal leerlingen en twee leerlingenprognoses dient basisschool de Leeuwerik te worden uitgebreid met twee lesruimtes.

Ten aanzien van de vragen die op blz. 10 van de notitie van SPA zijn geformuleerd, wordt het hierna volgende opgemerkt:

1. Is het duurzaam beleid wanneer een school die gebouwd werd om twee dorpen te voorzien gaat uitbreiden gebaseerd op toestroom van elders terwijl het aantal schoolgaande kinderen in die dorpen met een derde is afgenomen en het aantal schoolgaande kinderen in de gehele gemeente gedaald is en nog dalende is?

Antwoord: Beoordeling van aanvragen om uitbreiding van scholen worden vindt plaats aan de hand van de criteria van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Sittard-Geleen 2015 en bijbehorende bijlagen.

2. Is het wenselijk en verstandig dat een school gaat bijbouwen vanwege externe toestroom terwijl scholen in de omgeving voldoende plek hebben en met een dalend aantal leerlingen geconfronteerd worden waardoor deze zelfs in hun existentie bedreigd kunnen worden?

Antwoord: indien uit toetsing van een verzoek om uitbreiding van een school blijkt dat de school dient te worden uitgebreid en niet anderszins kan worden voorzien in de huisvestingsbehoefte van de school, zal een dergelijk verzoek moeten worden gehonoreerd.

3. Is het beleidsmatig acceptabel dat betere marketing ervoor kan zorgen dat de ene school mag bijbouwen met als gevolg dat een andere school op termijn moet sluiten?

Antwoord: de keuze voor een school is voorbehouden aan de ouders, ongeacht de wijze waarop deze tot stand is gekomen.

4. Is het beleid dat De Leeuwerik uitgroeit tot een grotere school? Zo ja, waarom, wanneer en door wie is dat beleid vastgesteld en wat zijn de consequenties?

Antwoord: de groei van basisschool de Leeuwerik vloeit niet voort uit enige beleidskeuze van de gemeente, doch is het gevolg van de schoolkeuze van ouders.

5. Is het inzetten van financiële middelen door de gemeente effectief en efficiënt in deze situatie waarin demografische ontwikkelingen voorzien zijn die mogelijk al binnen enkele jaren zorgen voor dermate teruggang van het leerlingenaantal dat de verbouwing onnodig blijkt?

Antwoord: op grond van het feitelijk en geprognosticeerde aantal leerlingen en het gebrek aan mogelijkheden tot medegebruik in de onmiddellijke omgeving is uitbreiding van basisschool de Leeuwerik noodzakelijk. Of dit in de toekomst zal leiden tot leegstand, zal nog moeten blijken. Waarbij dient te worden opgemerkt dat in geval van leegstand rekening is gehouden met de mogelijkheid tot multifunctioneel gebruik, onder meer door

gemeenschapshuis ’t Klaverblad. Vanwege deze onzekerheid voor de langere termijn is het zaak nu geen overcapaciteit te creëren.

Naar aanleiding van de notitie trekt SPA de volgende conclusies:

1. Gezien de demografische ontwikkelingen lijkt structurele uitbreiding van het aantal leslokalen van De Leeuwerik niet noodzakelijk om voldoende en kwalitatief goed basisonderwijs in de nabije omgeving te kunnen leveren en kan dat op termijn tot gevolg hebben dat een andere school in de nabijheid moet sluiten.

   Reactie: op grond van het feitelijke en door leerlingenprognoses voorziene aantal leerlingen en het gebrek aan mogelijkheden voor medegebruik in de nabije omgeving is uitbreiding van basisschool de Leeuwerik noodzakelijk.

2. De maatschappelijke functie van MFA ’t Klaverblad wordt steeds belangrijker i.v.m. het verdwijnen van andere lokaliteiten in Einighausen en Guttecoven waar verenigingen onderdak vonden.

   Reactie: in de uitbreidingsplannen is rekening gehouden met het behoud van de huisvesting van ’t Klaverblad, conform het raadsbesluit ‘Aanscherping kaders duurzame accommodaties’.

3. Bij de uitvoering van duurzaam accommodatiebeleid behoort het gebruik centraal te staan en niet bezuiniging, een ambtelijk plan of waarschijnlijk niet-structureel noodzakelijke uitbreiding van een school.

   Reactie: op grond van de functie in het raadsbesluit ‘Aanscherping kaders duurzame accommodaties’ wordt ’t Klaverblad ook na realisatie van voorliggend bouwplan geacht afdoende te zijn toegerust voor de functie van ontmoetingsplek.

4. Het verschil tussen het door alle betrokkenen geaccepteerde Plan-A en het door de wethouder voorgestelde Plan-B is financieel zo gering dat het onverantwoord is om het draagvlak te verliezen en daarbij ook nog het risico te lopen dat de door de verenigingen genoemde maatschappelijke nadelen werkelijkheid worden.

   Reactie: vanwege de beperkte middelen die beschikbaar zijn voor onderwijshuisvesting en de gelijkheid die moet worden betracht bij de bekostiging van onderwijshuisvesting is de keuze voor een duurder bouwplan niet verantwoord.

5. Zowel het school- als het gemeentebestuur hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid die verder gaat dan invulling van korte termijn doelen en zij behoren rekening te houden met gevolgen voor de hele gemeente op midden- en lange termijn.

   Reactie: in voorliggend bouwplan is rekening gehouden met de ruimtebehoefte van basisschool de Leeuwerik en het behoud van ’t Klaverblad als ontmoetingspunt. Hiermee nemen betrokken partijen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Steller	:	Ronald Suykerbuyk
Telefoon	:	046 4777765
E-mail	:	ronald.suykerbuyk@sittard-geleen.nl
Team	:	Maatschappelijke Ontwikkeling